

Tale ved åbning af udstillingen Stof til eftertanke på Nordatlantens Brygge

23.9.2023

Sissal Kampmann

Der flyver et møl inde i køkkenet. Vi ser det flagre under loftet, kaste lange skygger. Det hvirvler fra side til side, ned fra loftet, og videre ned mod gulvet. Det sætter sig på væggen et kort øjeblik, for derefter at flyve op mod loftet igen. Vi ser det samtidig. Vi udbryder: Et møl. Rejser os brat. Stiller os i angrebsposition. Rede til at udrydde en ved første øjekast uskyldig sen aftengæst. Møllet fløj ud fra min underbos lejlighed, ud i haven, under det store træ, der tager udsigten fra ejendommen overfor, så jeg kun kan høre naboernes stemmer som fjerne, uforståelige lyde, der kommer i bølger fra altanerne i sensommervarmens aftener og nætter, og videre ind i mit køkken. Møllet er lokket ind i mit køkken af det gule, milde lys fra den store pære, der er det eneste lys, jeg vil have tændt i mit hjem. De sidste par uger, har der været mange møl. Jeg frygter møl.

Vi klapper i luften, springer, så højt, vi kan, for at slå det ihjel. Vi stopper ikke, før det falder til jorden, og vi gransker det for at se, om det er besvimet eller dødt. Hvis det rører på sig, træder en af os på det. Før slog jeg intet insekt ihjel. Intet levende. Tog ørentviste, fluer og edderkoppe op af badekarret, bar snegle over vejen, og gik i en stor bue omkring myrer. Nu slår jeg møl ihjel. Den dårlige samvittighed lægger jeg i en sort, afgrundsdyb skuffe, hvor den, skammen, længslen og angsten har til huse.

Jeg sætter fælder op i køkkenet og inde i soveværelset, jeg drypper lavendel og cedertræolie på vatrondeller og lægger dem sammen med mølkuglerne ind i køkkenskabene, mellem tøjet. Brænder aromatisk økologisk rød cedertræolie i den

gyldne ovn fra H&M. Kommer et par dråber i vaskemidlet til tøjet, i vaskemidlerne til huset. Vi bestiller cedertrækugler på internettet, til at lægge i skabe og skuffer. Man får også tøjbjøjer af cedertræ. De er klar til afhentning efter kun to dage. De vejer ingenting. De dufter himmelsk og eksotisk. Af dyb muld og sort skov. De dufter af fremmede himle. Jeg tænker på kisten af kamfertræ, der minder om Hong Kong og Kina. Langfart og sømænd, uvejr, sejl, reb, miner, skibskiks, kister af træ, fjerne, fremmede havne, hoser og skibstrøjer stive af skidt, sved og saltvand.

Køen i kiosken, hvor vi henter pakken er lang og omringet af dårlig musik, chokolade, chips, sodavand på dåse, postkasserøde, dårligt malede vægge, dårligt malede kvindeøjne, kunstige øjenvipper, sure munde og sur plastikslik i skuffer. Det er svært at finde et posthus. Eller en bank. Jeg taster alt ind på computeren. Læser mine tarotkort på computeren, tjekker vejret og uvejret, Lottotalle og dermed den tidlige pension og min *tilknytnings- tøj og indretningsstil*. Nyhederne springer jeg over. - Jeg vil ikke have deres æg i mit skab, eller i mit tøj. Jeg frygter møl, jeg nærmer mig en panisk tilstand af at miste kontrol. Af ikke at vide, hvor de har bosat sig, hvor de har bygget rede, hvor de har lagt deres æg. Min veninde har høns i baghaven, hun slagter dem og hænger dem i skuret for derefter at fryse dem til senere suppebrug. En høne på græsset, nedfaldne hegn, skrev han, ham, der stak en kniv i hjertet igennem den uldne undertrøje, han altid bar, gammel sømand af havet og flasken under statuen af Færøerne nationalhelt, Rasmus Effersøe foran Tinghuset, og min veninde har en have, der får lov til at vokse frit, hvor bier, blomster og andre levende organismer lever uforstyrret. Åh, Tove, Tove, Tove

*Mit hjerte ynder ikke disse pyntehavebørn,
der står i bed og intet ved om synd og bittert savn.*

*De børn som voksne holder af og klipper pænt i form,
og som med ren samvittighed tør nævne Gud ved navn.*

Den kender mest til kærlighed, som aldrig mødte den.

Om dyden ved den lastefulde mere end nogen tror.

Mit hjerte hader pæne voksnes hækkeklippesaks.

Det er på vilde buske verdens sjældne blomster gror.

Angsten er ikke ubegrundet. Den er et traume. Møllene spiste det meste af mit og min datters uldne tøj for mange år siden. Alle de trøjer, sokker, huer, vanter og tørklæder min mor og bedstemor, faster og veninder havde strikket til os var fulde af huller, da jeg kom tilbage fra Færøerne efter en lang sommerferie. Jeg tog dem ud af skuffen og forsøgte at tage en af dem på. Den faldt fra hinanden. I ulden kunne jeg se det, der minder om støv. - Eller brunt edderkoppespind. Mug på en tørret lammekølle, der bliver skrabet af kødet med en skarp kniv. Hvis det ikke skrubes af med knivens stålblanke æg, smager det bittert. Jeg går bitter på æggeskaller, glemmer at jeg allerede har et par sorte jeans for meget.

Trøjen faldt fra hinanden. Ned på gulvet. Synet var frygtindgydende, ulækkert, chokerende. Jeg var tvunget til at skille mig af med al ulden i huset. Al silken. Der var en del. Og alle disse nu gennemhullede beklædningsgenstande havde betydning, nu befængt og ødelagt af et lillebitte flyvende insekt fra sommerfuglefamilien. Med stor sorg, vrede og væmmelse måtte tøjet bæres ud i skraldecontaineren.. Ned til rådne madrester, fyldte skraldeposer og en hæslig, tung lugt af fordærv. Vi skilte ikke affaldet dengang. Stadig den dag i dag ved jeg ikke, hvor mølspist tøj skal lægges, for at det er sorteret korrekt.

Det var en glemt pakke økologisk havregryn, der var ophavet til den syndflod af møl, der overtog lejligheden, mens jeg var væk. Det tog mine to venner flere dage at få dem udryddet med hjælp fra gift fra en bonde i Hornbæk og med mig med gråd i stemmen i telefonen fra den anden side af Atlanterhavet. Deroppe så jeg aldrig møl dengang, men sidst, jeg var på besøg, kunne jeg købe mølkugler i Normal i Torshavn. Der må være en årsag. Giften blev spredt. Døre lukket, de faldt døde til jorden, hvorefter de blev støvsuget op for derefter at gentage proceduren. Men skufferne og skabene kunne de ikke rense for resterne af skaden. Trøjerne faldt døde ned i containeren, og med dem en del af minderne om min mor og min bedstemor, som jeg nu ikke længere kunne iklæde mig.

Jeg iklæder mig min fortid, min fødsel, barndom, ungdom, voksenliv. Billeder af levet liv og udslidte sko og tøj suser igennem kanalerne. Bunker af tøj, sko, kufferter, smykker. Stanken av røg gennem skorsten. Hvide flager falder mod jorden. Ved første øjekast er det snefnug. Det er en løgn, en løgn som så mange andre, og vi siger i kor: Aldrig igen, og gentager forbrydelsen. - Vi iklæder os min mors færøske dragt. Vi klæder os i minderne, i det, vi er en del af. Det, der har skabt og formet os. Blod, krop, tanker, humor, barndom, ord, gestik, moral, holdninger, sorg, generationer, sengelinned, halstørklæder og vanter. Vintertøj. Uldne undertrøjer, frostperler på vantens spids. Skøjter over is. Duften af vinter.

Angsten for at dragten skal forsvinde sidder i mig. Fast. Holder mig fast i noget, der er, og ikke er længere, men dog så svimlende tæt på, at det suser i ørerne, i blodbanerne. Det flimrer for øjnene. Himmelen drejer rundt, grønt lys blinker og flyder på nattehimmelen, under ryggen sneen. Lungerne hiver den friske luft ind

gennem maskerne. Træd varsomt, vi træder på vores forfædres ansigter, når vi går på jordens skorpe. Jeg træder på mine forældres fåreskindstæppe, med kortklippet uld, minder under hvælvet fra dengang, vi legede får i stuen, mens det regnede udenfor, og vinden peb i trækronerne. Træer, der ikke længere er rodfæstet i jorden, men i mig og i alle os, der gik under dem.

På min boghylde har jeg fire stykker lyst træ skåret ud af deres stamme, stykker, jeg vil omforme til genstande og smykker, jeg vil bære med mig. Jeg bærer minderne med mig. Ansigter, bark, harpiks. Ebbas rav om halsen. Kom nordenvind. Kom i min duftnede have.

Jeg sætter mig i stolen på Frederiksberg, hvor fra jeg kan se træet i parken. Det har store, grønne blade i september. Vinteren lader vente på sig. Varmen er til tider uudholdelig. Temperaturen har forandret sig. Jeg har forandret mig. Mit verdensbillede har ændret sig. Drejer i andre retninger. Jeg tager bestik. Bider i en blød bolle uden at frygte at mine tænder knækker. Har mareridt om små mænd med lave ben, der griner ondskabsfuldt ad mig. De har mørkebrune, revne uldtrøjer på. Jeg kan se, at de ikke har hele tænder i munden, men at deres tænder er knækkede. Tænderne er ujævne, spidse og takkede. Jeg knækkede engang en tand på en skibskiks. Uden ost, uden smør. Jeg har hørt om mange, der har knækket tænder, da de bed i en skibskiks, men det er prisen, man betaler. Jeg læner mig ind i det lange fåreskindstæppe, jeg fik i julegave i præcis den farve, jeg ønskede mig.

Mærker stadig den stikkende fornemmelse af sofaen i stuen og den kildende fornemmelse i næsen og på kinderne af uldtæppet, jeg lagde mig under, dengang

størrelsen tillod eftermiddagslur, mens kabaler blev lagt, ingefærkagen blev dyppet i teen med mælk, mens radioen spillede i baggrunden.

Kaster mig i havet. Salt, salt som kixen, saltet brænder i de små sår, jeg ikke vidste jeg havde. Stiger op af vandet, tager min fars uldne underbukser på og hans kortærmede grå trøje. Bliver et med landskabet, stikker ud efter tid, formes og forandres, og der er intet, der truer, andet end et lille møl, der flyver ind ad vinduet en varm sensommeraften i september.